

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Ivo Pilving: vabadus ja demokraatia olgu tasakaalus

Ivo Pilving: vabadus ja demokraatia olgu tasakaalus

24. aprill 2019

Demokraatia ei tähenda enamuse meelevaldset türanniat, vaid ka nende inimeste väarikuse ja vabaduse austamist, keda otsused puudutavad, ütles Riigikohtu halduskolleegiumi esimees Ivo Pilving 23. aprillil Riigikogu pidulikul istungil peetud kõnes.

Täna 100 aastat tagasi tuli Eestis kokku esimene ausalt ja vahetult valitud rahvaesindus – Asutav Kogu, et luua Eestile põhiseadus. Asutavas Kogus sündinud põhiseaduse ülimald aluspõhimõtted olid vabadus ja demokraatia. Juba iseseisvusmanifestis sai Ajutine Valitsus ülesande „viibimata kohtuasutusi sisse seada kodanikkude julgeoleku kaitseks“. Tsaari politseiiriigi kunagine provints tuli ümber ehitada õigusriigiks, kus maksab seadus, mitte bürokraadi suva, kus austatakse kodanike õigusi ja vabadusi.

Meie esimest põhiseadust on peetud koguni liiga demokraatlikuks. Ka tänane põhiseadus on sügavalt demokraatlik, kuid sisaldab tasakaalustavaid elemente. Näiteks peab kohus valvama „mis tahes seaduse või muu õigusakti“ põhiseaduslikkuse järele. Kohtu ülesanne on valvata ka selle üle, et igasugust õigust, mitte ainult Brüsseli direktiive, kohaldataks mõistusepärastelt. Tubli kohtuskäija, Oru Pearu mõtet ümber sõnastades – inimene ei ole siia ilma loodud seaduste jaoks. Seadus teenigu inimest.

Kuigi kohtuvõim oma kontrollimisega näiliselt justkui vastanduks teistele, rahva mandaadiga võimuharudele, ajame me tegelikult ühist asja, vaba ja demokraatliku Eesti Vabariigi asja. Seepärast pean sümboolseks, et Asutava Kogu avaistungijuhatas sisse just Kaarel Parts, kellest sai peagi Riigikohtu esimene esimees. Seda ametit pidas ta läbi keerukate aegade 1940. aastani. Mõni nädal tagasi läitsime Arula külarahvaga Kohtu-Kaarlile tema sünnitalus mälestusküünla. Kui Riigikohus sättis end 1935. aastal riigivanema käsul Tartust ära kolima, lausus Parts sõnad: „Kohtu töö on alalõpmata rahu loomine õiguse abil, õiguse väljaselgitamine ja tema jaluleseadmine, kelle poolt ta ka rikutud ei oleks.“ Ärge pange siis seda tööd kohtunikele pahaks.

Ma ei soovi pidupäeval kedagi, kõige vähem rahvaesindust, õpetada, kuidas riiki juhtida. Aga unistada võib. Soovin, et Eestis valitseks demokraatia ja õigusriigi tasakaal. Vältida tasub juriidilist ülereguleerimist ning õiguste ja vabaduste kõikvõimalikke liialdusi. Selle eest on meid hoiatanud pagulasest õigusfilosoof Ilmar Tammelo. Ma ei nõustu sugugi kõigi tema seisukohtadega, küll aga kartusega, et inimõiguste ühekülgne nõudmine võib kaasa tuua nende endi pankroti. Teisest küljest loodan, et demokraatia ei ole pelk protseduur ja tühi kest, vaid et sellel on sisu. Demokraatia ei tähenda napi või suure enamuse meelevaldset türanniat, vaid ka nende inimeste väarikuse ja vabaduse austamist, keda otsused puudutavad. Demokraatia ilma väarikuse ja vabaduseta oleks orjade demokraatia.

Ivo Pilving

Iris Raudsik
Kommunikatsioonispetsialist
+372 7309025
iris [dot] raudsik@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/ivo-pilving-vabadus-ja-demokraatia-olgu-tasakaalus>